

บทที่ 5

บทสรุป

อัฟกานิสถานเป็นดินแดนที่ได้รับความบอบช้ำจากการรุกรานของต่างชาติมาโดยตลอดนับตั้งแต่เริ่มก่อสร้างประเทศจนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 อัฟกานิสถานก็เผชิญกับภาวะสงครามอีกครั้งจากการโจมตีของสหรัฐฯและพันธมิตรเมื่อปลาย ค.ศ.2001 แม้ว่าอัฟกานิสถานจะเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล แต่ความสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์ของอัฟกานิสถานที่ตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ทางด้านความมั่นคงทางการทหารและด้านเศรษฐกิจ จากการเป็นสะพานเชื่อมระหว่างภูมิภาคเอเชียใต้และภูมิภาคเอเชียกลาง ทำให้กลายเป็นจุดดึงดูดให้ประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ ทั้งในและนอกภูมิภาคต้องการเข้ามามีอิทธิพลเหนือดินแดนแห่งนี้

การที่อัฟกานิสถานต้องเผชิญกับสงครามครั้งแล้วครั้งเล่า ทำให้อัฟกานิสถานกลายเป็นรัฐแตกสลาย เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาทั้งปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ, ปัญหายาเสพติด และปัญหาความขัดแย้งภายใน เป็นต้น ในขณะเดียวกัน อัฟกานิสถานยังต้องเผชิญกับสงครามกลางเมืองระหว่างชนเผ่าต่าง ๆ ในประเทศอยู่บ่อยครั้งจนทำให้การฟื้นฟูประเทศหลังสงครามเป็นไปได้อย่างยากลำบาก ขณะที่สหประชาชาติได้เข้ามาแสดงบทบาทเป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยความขัดแย้งภายในอัฟกานิสถาน แต่ก็ไม่สามารถเข้ามาแทรกแซงได้สำเร็จ ส่วนการเข้ามามีบทบาทของสหรัฐฯในอัฟกานิสถานนั้น ก่อนเหตุการณ์ 11 กันยายน สหรัฐฯไม่ได้ให้ความสนใจกับอัฟกานิสถานและไม่มียุทธศาสตร์ต่ออัฟกานิสถานอย่างชัดเจน ในทางตรงกันข้าม สหรัฐฯละทิ้งอัฟกานิสถานไว้กับชนาสงครามนับตั้งแต่ที่สหภาพโซเวียตถอนทหารออกไปจากอัฟกานิสถานเสร็จสมบูรณ์ ซึ่งในช่วงการรุกรานอัฟกานิสถานของสหภาพโซเวียต สหรัฐฯหันมาให้ความสำคัญต่ออัฟกานิสถานในฐานะเป็นรัฐกันชน เพียงเพื่อสกัดกั้นอิทธิพลของสหภาพโซเวียตเท่านั้น จนกระทั่งใน ค.ศ.1998 จากเหตุการณ์ระเบิดสถานทูตสหรัฐฯในเคนยาและแทนซาเนีย ทำให้สหรัฐฯกลับมาให้ความสนใจต่ออัฟกานิสถานอีกครั้ง ซึ่งสหรัฐฯเชื่อว่าบิน ลาดิน ผู้นำของอัล-กออิดะฮ์ ซึ่งมีแหล่งพักพิงอยู่ในประเทศอัฟกานิสถานเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการก่อเหตุดังกล่าว

จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ 11 กันยายน สหรัฐฯก็อ้างว่าบิน ลาติน เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการก่อการร้ายครั้งนี้ ทำให้สหรัฐฯภายใต้การนำของบุชตัดสินใจโจมตีอัฟกานิสถานภายใต้ปฏิบัติการสันติภาพอันยาวนานเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ.2001 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อโจมตีและทำลายกองกำลังของฏอลิบานและอัล-กออิดะฮ์ในอัฟกานิสถาน เมื่อระบอบฏอลิบานในอัฟกานิสถาน ถูกโค่นล้มลง อัฟกานิสถานก็อยู่ในสภาพของรัฐแตกสลายอีกครั้ง และหลังจากเกิดข้อตกลงบอนนินขึ้นในวันที่ 5 ธันวาคม ค.ศ. 2001 นานาชาติดำเนินการนำของสหรัฐฯจึงเริ่มเข้ามาแสดงบทบาทอย่างสำคัญในการให้ความช่วยเหลือในกระบวนการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานหลังการโค่นล้มระบอบฏอลิบานอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน

ดังนั้นในการศึกษาเรื่อง บทบาทของนานาชาติในกระบวนการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถาน จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาถึงบทบาทของนานาชาติในการให้ความช่วยเหลือด้านการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถาน และการบรรลุผลสำเร็จในการฟื้นฟูประเทศดังกล่าว ตลอดจนศึกษาถึงอุปสรรคต่อการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานของนานาชาติภายใต้การนำของสหรัฐฯ โดยมุ่งเน้นศึกษาบทบาทของสหรัฐฯ สหประชาชาติและนาโต (NATO และขอบเขตของการศึกษา ได้ศึกษาภายในกรอบเวลาหลังการโค่นล้มระบอบฏอลิบาน ตั้งแต่ ค.ศ.2001-2008 พร้อมกับวิเคราะห์ผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐฯ อันเป็นตัวแปรสำคัญทำให้สหรัฐฯเข้ามามีบทบาทนำในกระบวนการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถาน โดยนำแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติของชาร์ล โอ เลียร์ช กับ อับดุล เอ ซาอิด มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ตลอดจนวิเคราะห์อุปสรรคของการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานดังกล่าว โดยใช้แนวคิดการสร้างชาติของโจเคน ฮิปเปิลอร์ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

บทบาทของสหรัฐฯในกระบวนการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถาน

จากการศึกษาเรื่องดังกล่าว ผู้เขียนค้นพบว่า สหรัฐฯเข้าไปมีบทบาทนำในกระบวนการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานหลังการโค่นล้มระบอบฏอลิบานอย่างโดดเด่น 2 ด้าน อันได้แก่

- 1) การพัฒนาประชาธิปไตยของอัฟกานิสถาน ดังจะเห็นได้ชัดเจนจากการประกาศนโยบายให้ความช่วยเหลืออัฟกานิสถานอย่างเร่งด่วนในด้านการพัฒนาประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 27 เมษายน ค.ศ.2002 โดยสหรัฐฯได้เข้าไปแสดงบทบาทเชิงสร้างสรรค์ในการดำเนินยุทธศาสตร์

ร่วมกับรัฐบาลของอัฟกานิสถานในการพัฒนาประชาธิปไตยในอัฟกานิสถาน ทั้งในรัฐบาลชั่วคราวและรัฐบาลถาวร จากการที่สหรัฐฯให้การสนับสนุนให้มีการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยในประเทศ, การบริจาคเงินช่วยเหลือด้านการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย ตลอดจนให้การยอมรับและสนับสนุนรัฐบาลอัฟกานิสถานภายใต้การนำของกัรชัยมาโดยตลอด

2) การสร้างความมั่นคงทางทหาร สหรัฐฯได้เข้าไปมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลืออัฟกานิสถานทางด้านความมั่นคงทางทหารแก่อัฟกานิสถานทั้งความช่วยเหลือด้านกำลังทางทหารและการเงิน ทางด้านกำลังทหาร สหรัฐฯมีวัตถุประสงค์เพื่อไล่ล่าตัวบิน ลาตินและเครือข่าย ตลอดจนกำจัดกลุ่มติดอาวุธที่เหลืออยู่ในอัฟกานิสถานและเพื่อสร้างเสถียรภาพขึ้นในประเทศอัฟกานิสถาน อีกทั้งเพื่อรับประกันความมั่นคงให้กับรัฐบาลอัฟกานิสถานด้วย ผู้เขียนพบว่า สหรัฐฯมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการนำปฏิบัติการทางทหารมาใช้อย่างเด่นชัด ดังจะเห็นได้จาก ประการแรก สหรัฐฯยังคงปฏิบัติทางทหารของกองกำลังผสมนำโดยสหรัฐฯไว้ในอัฟกานิสถาน และดำเนินยุทธศาสตร์ทางด้านความมั่นคงร่วมกับรัฐบาลอัฟกานิสถานมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จาก รัฐบาลอัฟกานิสถานยอมให้สหรัฐฯนำปฏิบัติการทางทหารมาใช้ในอัฟกานิสถานอย่างต่อเนื่อง ทั้งปฏิบัติการหินทลาย, ปฏิบัติการพายุภูเขา, ปฏิบัติการสายฟ้า และปฏิบัติการช้าง ประการที่สอง สหรัฐฯได้เกี่ยวพันการให้ความช่วยเหลือด้านกำลังทางทหารของตนไว้กับกองกำลังช่วยเหลือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศหรือ ไอเอสเอเอฟ ประการที่สาม มุ่งเน้นปฏิบัติการของทีมฟื้นฟูประเทศในระดับจังหวัด หรือ พีอาร์ที อันเป็นยุทธศาสตร์ของปฏิบัติการป้องกันความมั่นคงต่าง ๆ ในอัฟกานิสถาน และประการสุดท้าย การเข้าไปมีอิทธิพลต่อการสร้างกองกำลังความมั่นคงต่าง ๆ ของอัฟกานิสถาน ทั้งกองทัพแห่งชาติอัฟกัน หรือ เอเอ็นเอ และกองกำลังตำรวจแห่งชาติอัฟกันหรือ เอเอ็นพี สำหรับความช่วยเหลือด้านการเงินเกี่ยวกับความมั่นคง สหรัฐฯได้ให้เงินบริจาคช่วยเหลือในโครงการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงต่าง ๆ ในอัฟกานิสถาน ทั้งการสนับสนุนด้านการทหาร, การฝึกและจัดสรรอาวุธยุทโธปกรณ์สำหรับกองกำลังความมั่นคงของอัฟกานิสถาน

สำหรับการวิเคราะห์บทบาทของสหรัฐฯในอัฟกานิสถานหลังการโค่นล้มระบอบฏอเลบานจนถึงปัจจุบันดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้เขียนสามารถสรุปการวิเคราะห์ได้ว่า เป้าหมายที่แท้จริงในการดำเนินนโยบายให้ช่วยเหลือในการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานของสหรัฐฯโดยการแสดงบทบาทนำในการให้ความช่วยเหลือในกระบวนการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานทั้งการ

พัฒนาประชาธิปไตยและการสร้างความมั่นคงในอัฟกานิสถานขึ้นใหม่อีกครั้ง ก็เพื่อตอบสนองผลประโยชน์แห่งชาติสหรัฐฯทางด้านความมั่นคงโดยเฉพาะในการตอบสนองต่อนโยบายการต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ ตามแนวคิดการสร้างชาติของชาร์ล โอ เลียร์ช กับ อับดุล เอ ซาอีด ดังจะเห็นได้จากการที่สหรัฐฯมุ่งเน้นยุทธศาสตร์ที่นำปฏิบัติการทางทหารมาใช้ในอัฟกานิสถานอย่างโดดเด่นมากกว่าการแสดงบทบาทด้านอื่น ๆ นอกจากนี้สหรัฐฯยังมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติด้านการสร้างเกียรติภูมิแห่งชาติของตนอีกด้วย ดังจะสังเกตได้จากการที่สหรัฐฯรักษาภาพลักษณ์การเป็นมหาอำนาจที่ยิ่งใหญ่ของตนในเวทีสังคมระหว่างประเทศไว้ โดยการต่อสู้ไล่ล่าตัวบิน ลาติน และเครือข่ายที่สหรัฐฯกล่าวหาว่าเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการก่อการร้าย

บทบาทของสหประชาชาติในกระบวนการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถาน

ด้านความมั่นคง แม้ว่าสหประชาชาติจะเข้ามาแสดงบทบาทนำในการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานด้านความมั่นคงหลังการโค่นล้มระบอบฏอลิบานตามที่กำหนดไว้ในข้อตกลงบอนน์ แต่ในความเป็นจริงแล้วสหรัฐฯเข้ามามีอิทธิพลอย่างมากต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาและสร้างความมั่นคงขึ้นในประเทศอัฟกานิสถานหลังสงคราม ดังจะเห็นได้จากการเข้าครอบงำของสหรัฐฯในปฏิบัติการของกองกำลังไอเอสเอเอฟ ซึ่งต่อมากองกำลังดังกล่าวก็ยุบรวมกับกองกำลังเข้ากับนาคโตและอยู่ภายใต้การชี้นำของสหรัฐฯ

ด้านสังคมและการเมือง สหประชาชาติเข้ามามีบทบาทในการจัดการกิจการที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถาน อาทิ ให้ความช่วยเหลือแก่รัฐบาลอัฟกานิสถานให้สามารถดำเนินการตามข้อตกลงอัฟกานิสถาน, สนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาชาติอัฟกานิสถาน และยุทธศาสตร์การควบคุมยาเสพติดแห่งชาติของรัฐบาลอัฟกานิสถาน เป็นต้น โดยสหประชาชาติทำหน้าที่เป็นผู้นำระดมเงินบริจาคให้ความช่วยเหลือแก่อัฟกานิสถานเพื่อนำไปดำเนินกิจกรรมด้านการรักษาสันติภาพ ดังจะเห็นได้จากการระดมเงินช่วยเหลือให้กับอัฟกานิสถานจากสังคมระหว่างประเทศ ทั้งในการประชุมโตเกียว และการประชุมเบอร์ลิน ซึ่งสหประชาชาติสามารถระดมเงินทุนจากการประชุมโตเกียว ได้เป็นจำนวนถึง 10 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ แต่อย่างไรก็ดีสหประชาชาติไม่มีอำนาจบังคับให้ประเทศผู้บริจาคทำการชำระเงินตามที่ให้พันธะสัญญากับอัฟกานิสถานได้ครบจำนวน ทั้งนี้เนื่องจากการให้พันธะสัญญาดังกล่าวไม่มีผลบังคับตามกฎหมายระหว่างประเทศ

บทบาทของนาโตในกระบวนการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถาน นาโตเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานในด้านความมั่นคงเด่นชัดกว่าด้านอื่น ๆ โดยนาโตให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงขึ้นใหม่ในอัฟกานิสถานเป็นอันดับแรก จากการวิเคราะห์พบว่า นาโตนำปฏิบัติการทางทหารมาใช้ในอัฟกานิสถานอย่างรุนแรงและสอดคล้องกับปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐฯ และในความเป็นจริงแล้วการแสดงบทบาทให้ความช่วยเหลือแก่อัฟกานิสถานในการสร้างความมั่นคงของนาโตได้รับการครอบงำอิทธิพลจากสหรัฐฯ เป็นส่วนใหญ่นักจะเห็นได้จาก ปฏิบัติการการขยายความมั่นคงในอัฟกานิสถานให้ครอบคลุมทั่วประเทศของนาโตนั้นเป็นการรับภาระต่อจากกองกำลังไอเอสโอเอฟซึ่งสหรัฐฯ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมและเป็นมหาอำนาจที่มีอิทธิพลต่ออำนาจการบังคับบัญชาของกองกำลัง แม้จะมีการยุบรวมกองกำลังไอเอสโอเอฟเข้ากับนาโต และนาโตเข้ามามีอำนาจสั่งการโดยตรง แต่สหรัฐฯ ก็ยังคงควบคุมปฏิบัติการต่าง ๆ ไว้ภายใต้อำนาจของตนทั้งทางตรง และทางอ้อมจากการกดดันนาโต

จากการวิเคราะห์บทบาทในกระบวนการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานของนานาชาติ พบว่านานาชาติภายใต้การนำของสหรัฐฯ ประสบทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว ดังนี้

ประการแรก ความสำเร็จ นานาชาติภายใต้การนำของสหรัฐฯ ประสบผลสำเร็จในการเข้าไปช่วยเหลือด้านการพัฒนาประชาธิปไตยในอัฟกานิสถาน ดังจะเห็นได้จากความก้าวหน้าของการพัฒนากระบวนการทางการเมืองของอัฟกานิสถานตามกำหนดของกระบวนการตามข้อตกลงบอนน์ ดังนี้

- 1) สร้างมหาสภาหรือสภาโลยา จิรกา หรือสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่อีกครั้งใน ค.ศ.2002
- 2) จัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวในเดือนมิถุนายน ค.ศ.2002
- 3) สร้างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของอัฟกานิสถานเสร็จสิ้นใน ค.ศ.2003
- 4) จัดการเลือกตั้งประธานาธิบดีขึ้นในวันที่ 9 ตุลาคม ค.ศ.2004
- 5) จัดการเลือกตั้งทั่วไปหรือการเลือกตั้งรัฐสภาขึ้นในวันที่ 19 กันยายน ค.ศ.2005

แม้ว่าการพัฒนาทางการเมืองของอัฟกานิสถานจะเป็นไปอย่างล่าช้า แต่ก็ถือได้ว่าเป็นการบ่งชี้ถึงความก้าวหน้าในการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานของนานาชาติภายใต้การนำของสหรัฐฯ ได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามการพัฒนาทางการเมืองของอัฟกานิสถานดังกล่าวอยู่ภายใต้ความไม่เสถียรภาพของรัฐบาลอัฟกานิสถาน แม้กระทั่งในปัจจุบันอัฟกานิสถานก็ยังคงประสบกับ

ปัญหาความไม่เสถียรภาพทางการเมืองและความแตกแยกทางชาติพันธุ์การเมืองและยังต้องพึ่งพาความช่วยเหลือทางด้านความมั่นคงจากสหรัฐฯ

ประการที่สอง ความล้มเหลวในการสร้างความมั่นคงให้กับอัฟกานิสถาน เห็นได้ชัดเจนจากการออกมายอมรับของรัฐบาลบุชใน ค.ศ.2006 ว่า การก่อจลาจลในอัฟกานิสถานมีความรุนแรงขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นสถานการณ์ทางด้านความมั่นคงและสันติภาพในอัฟกานิสถานอยู่ในระดับที่แย่งลง ดังจะเห็นได้จากการปรากฏเหตุการณ์การก่อจลาจลอย่างต่อเนื่องและรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำยุทธวิธี**ระเบิดพลีชีพ**มาใช้เพื่อโจมตีต่อต้านรัฐบาลอัฟกานิสถานและเจ้าหน้าที่ของสหรัฐฯ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ของสังคมระหว่างประเทศที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือในโครงการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานก็ตกเป็นเป้าหมายของการโจมตีมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งก่อน ค.ศ.2001 อัฟกานิสถานไม่เคยปรากฏการโจมตีโดยใช้ยุทธวิธีระเบิดพลีชีพดังกล่าว

สรุป การแสดงบทบาทของนานาชาติภายใต้การนำของสหรัฐฯ ในกระบวนการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานในภาพรวม อาจถือได้ว่านานาชาติภายใต้การนำของสหรัฐฯ ประสบความสำเร็จ ทั้งการสร้างความมั่นคงในประเทศ, การสร้างเสถียรภาพทางการเมือง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างชาติ ดังจะเห็นได้ว่า อัฟกานิสถานในปัจจุบันยังไม่สามารถรวมชาติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ ยังคงปรากฏความแตกแยกทางชาติพันธุ์และการแก่งแย่งแข่งขันในอำนาจทางการเมืองระหว่างชนเผ่าในชาติมาโดยตลอด

สำหรับการวิเคราะห์ประเด็นการบรรลุผลสำเร็จของการแสดงบทบาทในกระบวนการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานของนานาชาติภายใต้การนำของสหรัฐฯ ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้เขียนได้ตั้งสมมติฐานว่า องค์ประกอบด้านการบูรณาการด้านอุดมการณ์, สังคม และกลไกของรัฐบาลอัฟกานิสถาน เป็นอุปสรรคต่อการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานตามแนวทางของสหรัฐฯ โดยนำแนวคิดการสร้างชาติของโจเคน ฮีปเปิลอร์ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ดังนี้

โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองของอัฟกานิสถาน จัดอยู่ในองค์ประกอบการบูรณาการด้านอุดมการณ์ จากความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของอัฟกานิสถานทั้งชาติพันธุ์พซุน, ชาติพันธุ์ทาจิก, ชาติพันธุ์หะซารา, ชาติพันธุ์อุซเบก และชาติพันธุ์เคอร์กีซ โดยโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองของอัฟกานิสถานจะขึ้นอยู่กับชาติพันธุ์ต่าง ๆ

ทั้งหลายเหล่านี้ กล่าวคือ ชาติพันธุ์พหุชนอยู่ในชนชั้นปกครองและพยายามรักษาอำนาจของตนไว้ให้นานที่สุด ขณะที่ชาติพันธุ์อื่น ๆ เป็นชนกลุ่มน้อยและไม่ค่อยได้รับโอกาสให้เข้ามามีส่วนแบ่งอำนาจทางการเมือง แต่ปัจจุบันพบว่า ชาติพันธุ์ต่าง ๆ พยายามเข้ามามีส่วนแบ่งในอำนาจปกครองดังกล่าวมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาติพันธุ์ทาจิกร อย่างไรก็ตามก็ชาติพันธุ์แต่ละชาติพันธุ์ของอัฟกานิสถานต่างพยายามรักษาอัตลักษณ์ของความเป็นชาติพันธุ์ของตนอย่างเหนียวแน่น ทำให้โครงสร้างทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองของอัฟกานิสถานยังคงอยู่ในลักษณะความไม่เท่าเทียมกันในสังคมชนเผ่า ดังนั้นการหลอมรวมชนเผ่าต่าง ๆ ของอัฟกานิสถานให้เป็นหนึ่งอันหนึ่งอันเดียวกันภายใต้การเป็นชนชาวอัฟกันแห่งสาธารณรัฐอิสลามอัฟกานิสถานจึงเป็นไปได้ยากลำบาก และทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการบรรลุผลสำเร็จในการพัฒนาประเทศ อัฟกานิสถานตลอดจนการฟื้นฟูสันติภาพอัฟกานิสถานของนานาชาติภายใต้การนำของสหรัฐฯ

ความขัดแย้งเรื่องการเมืองระหว่างชาติพันธุ์ เป็นองค์ประกอบการบูรณาการด้านสังคม รัฐบาลอัฟกานิสถานภายใต้การนำของกัรชัยไม่สามารถสร้างความรู้สึกการเป็นชนชาติเดียวกันในสังคมชนเผ่าต่าง ๆ ของอัฟกานิสถานได้สำเร็จ อัฟกานิสถานยังคงอยู่ในสภาพรัฐที่อ่อนแอ สังคมของอัฟกานิสถานยังเต็มไปด้วยความแตกแยกของชนเผ่าในประเทศ เกิดการแก่งแย่งอำนาจทางการเมืองระหว่างชนเผ่าต่าง ๆ มาโดยตลอด อันเนื่องด้วยความแตกต่างด้านอุดมการณ์ทางการเมืองของแต่ละชนเผ่าในอัฟกานิสถานที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติพันธุ์ของตนมากกว่าความเป็นเอกภาพของชาติ ขณะที่สหรัฐฯก็ละเลยปัญหาความขัดแย้งเรื่องการเมืองระหว่างชาติพันธุ์ในอัฟกานิสถาน ดังจะเห็นได้จากการสนับสนุนบรรดาขุนศึกต่าง ๆ ในอัฟกานิสถานของสหรัฐฯ และสหรัฐฯก็ไม่ได้ให้ความสนใจกับอดีตสมาชิกกฏอิลบานในอัฟกานิสถานในฐานะเป็นพลเมืองของอัฟกานิสถาน ทั้งนี้เพื่อทำการปกป้องผลประโยชน์ด้านความมั่นคงจากการคุกคามของกลุ่มกฏอิลบานที่ต่อต้านรัฐบาลอัฟกานิสถานและสหรัฐฯ ทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการบรรลุผลสำเร็จของทั้งรัฐบาลอัฟกานิสถานและนานาชาติภายใต้การนำของสหรัฐฯในกระบวนการสร้างรัฐอัฟกานิสถานขึ้นใหม่ตามกระบวนการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถาน

ปัญหาเศรษฐกิจนอกระบบที่พึ่งพาการค้ายาเสพติด จัดอยู่ในองค์ประกอบกลไกของรัฐอัฟกานิสถาน ปัญหาเศรษฐกิจนอกระบบดังกล่าวเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนเนื่องจากมีความเกี่ยวโยงกับการค้ายาเสพติดข้ามชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลอัฟกานิสถานภายใต้การนำของกัรชัย และยังทำลายระบบเศรษฐกิจที่แท้จริงของประเทศ ทำให้

กระบวนการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานหลังการโค่นล้มระบอบฏอลิบานเป็นไปอย่างล่าช้า อันเป็นอุปสรรคสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้นานาชาติภายใต้การนำของสหรัฐฯ ไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จในการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานได้อย่างราบรื่น

นอกเหนือจากอุปสรรคทั้งสามประการที่ผู้เขียนวิเคราะห์ไว้ข้างต้นแล้ว ยังมีอุปสรรคอื่น ๆ อีกด้วยคือ บทบาทของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชียใต้ที่เข้ามาแทรกแซงกิจการภายในอัฟกานิสถานหลังการโค่นล้มระบอบฏอลิบาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเดียและปากีสถาน

บทบาทของอินเดียในการแทรกแซงกิจการภายในของอัฟกานิสถาน อินเดียเข้ามาแทรกแซงกิจการภายในอัฟกานิสถานหลายครั้งทั้งในอดีตและปัจจุบัน อาทิ ในอดีตนั้น อินเดียได้ให้การสนับสนุนกลุ่มพันธมิตรฝ่ายเหนือทำการต่อต้านรัฐบาลฏอลิบานซึ่งได้รับการสนับสนุนจากปากีสถาน และในปัจจุบันหลังการโค่นล้มระบอบฏอลิบาน อินเดียก็ยังคงให้การสนับสนุนกลุ่มพันธมิตรฝ่ายเหนือให้เข้ามามีอำนาจปกครองประเทศ และยังให้การสนับสนุนประธานาธิบดีกัรชัยของอัฟกานิสถาน แม้ว่าเขาจะมีเชื้อสายพหุชนเช่นเดียวกับกลุ่มฏอลิบาน แต่เขาก็เป็นตัวแทนของกลุ่มพันธมิตรฝ่ายเหนือ และที่สำคัญคือสหรัฐฯเป็นผู้สนับสนุนรัฐบาลของเขา ทั้งนี้การที่อินเดียแสดงบทบาทดังกล่าวก็เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนทั้งด้านความมั่นคงจากการคุกคามของปากีสถาน โดยสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของปากีสถานในอัฟกานิสถานซึ่งเป็นศัตรูของอินเดีย และด้านเศรษฐกิจที่อินเดียจะได้รับในอัฟกานิสถาน โดยอินเดียต้องการให้อัฟกานิสถานเป็นประตูไปสู่แหล่งพลังงานแห่งใหม่ของอินเดียในภูมิภาคตะวันออกกลาง

บทบาทของปากีสถานในการแทรกแซงกิจการภายในของอัฟกานิสถาน ปากีสถานให้ความสำคัญกับอัฟกานิสถานในฐานะเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของปากีสถาน เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนในอัฟกานิสถานทั้งด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ **ผลประโยชน์ทางด้านความมั่นคง** เพื่อสกัดกั้นอิทธิพลของอินเดียที่เพิ่มมากขึ้นในอัฟกานิสถานหลังการโค่นล้มระบอบฏอลิบาน ดังจะเห็นได้จากการก่อนการโค่นล้มระบอบฏอลิบานในอัฟกานิสถาน ปากีสถานให้การยอมรับและสนับสนุนรัฐบาลฏอลิบานอย่างเปิดเผย โดยเข้ามาแทรกแซงกิจการภายในของอัฟกานิสถานจากการที่หน่วยข่าวกรองแห่งชาติของปากีสถานให้การสนับสนุนรัฐบาลฏอลิบานทั้งการเงินและอาวุธเพื่อปราบปรามชนกลุ่มน้อยที่ต่อต้านรัฐบาลอย่างรุนแรง อันนำไปสู่ความขัดแย้งภายในอัฟกานิสถาน แต่หลังจากเหตุการณ์ 11 กันยายน แม้ว่าปากีสถานจะเปลี่ยนจุดยืนจากสนับสนุนฏอลิบาน เป็นให้ความร่วมมือกับสหรัฐฯทำสงครามการ

ต่อต้านการก่อการร้าย และสนับสนุนรัฐบาลอัฟกานิสถานที่เป็นตัวแทนของกลุ่มพันธมิตรฝ่ายเหนือ ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อยของอัฟกานิสถานที่ปากีสถานเคยสนับสนุนให้รัฐบาลฏอลิบานทำการปราบปราม แต่ในขณะเดียวกันหน่วยข่าวกรองแห่งชาติของปากีสถานยังคงให้การช่วยเหลือและติดต่อกับกลุ่มฏอลิบานทำการต่อต้านรัฐบาลกัรชัยของอัฟกานิสถานและต่อต้านสหรัฐฯ ตลอดจนกองกำลังต่างชาติในอัฟกานิสถานอีกด้วย **ส่วนผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ** ปากีสถานต้องการให้อัฟกานิสถานเป็นตลาดระบายสินค้าและการบริการของปากีสถาน ยิ่งไปกว่านั้นยังต้องการให้อัฟกานิสถานเป็นประตูไปสู่การค้ากับประเทศในภูมิภาคเอเชียกลางอีกด้วย

โดยสรุป

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองของอัฟกานิสถาน, ความขัดแย้งเรื่องการเมืองระหว่างชาติพันธุ์ และปัญหาเศรษฐกิจนอกระบบที่พึ่งพาการค้ายาเสพติด ซึ่งถือเป็นโครงสร้างภายในของอัฟกานิสถาน ประกอบกับอุปสรรคอื่น ๆ ได้แก่ บทบาทของอินเดียและปากีสถานในการแทรกแซงกิจการภายในของอัฟกานิสถาน ล้วนเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานของนานาชาติภายใต้การนำของสหรัฐฯ ทำให้ยังไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จในการสร้างเสถียรภาพ, การสร้างชาติ และสันติภาพอย่างสมบูรณ์ขึ้นในอัฟกานิสถาน

แนวโน้มบทบาทการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานของนานาชาติในอนาคต

สหรัฐอเมริกายังคงแสดงบทบาทนำในการฟื้นฟูประเทศอัฟกานิสถานต่อไป และยังคงมุ่งเน้นปฏิบัติการทางการทหาร ดังจะเห็นได้จากการที่สหรัฐฯภายใต้การนำของรัฐบาลบุช 2 ยังคงเสริมกำลังทหารเข้าไปรักษาสันติภาพในอัฟกานิสถานมาโดยตลอด แม้ว่าเขาจะประกาศว่าสหรัฐฯ อาจจะมีแนวโน้มถอนกองกำลังทหารออกจากอัฟกานิสถาน แต่อย่างไรก็ดีเมื่อสิ้นสุดการบริหารของรัฐบาลบุช 2 แล้ว **ประธานาธิบดีบารัก โอบามา** ผู้นำคนใหม่ของสหรัฐฯ ได้แสดงท่าทีด้านนโยบายต่างประเทศต่ออัฟกานิสถานที่ต่างไปจากประธานาธิบดีบุช ดังจะเห็นได้จากการประกาศหาเสียงของเขาที่ต้องการทบทวนยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯต่ออัฟกานิสถาน โดยต้องการถอนทหารสหรัฐฯออกจากอัฟกานิสถาน อย่างไรก็ตาม หลังจากชนะการเลือกตั้ง สหรัฐฯภายใต้การนำของประธานาธิบดีโอบามา ยังคงกองกำลังทหารสหรัฐฯไว้ในอัฟกานิสถาน และยังคงเสริมกำลังเพิ่มขึ้นอีกโดยเขากล่าวว่า จะเพิ่มทหารสหรัฐฯเข้าไปอัฟกานิสถานก่อนที่จะเริ่มถอนกองกำลังทหารออกจากอัฟกานิสถาน เมื่ออัฟกานิสถานสามารถรักษาความมั่นคงได้โดยลำพัง ภายในเวลา 18 เดือน (มกราคม ค.ศ.2010-กรกฎาคม ค.ศ.2011) โดยในเดือนตุลาคม ค.ศ.2009 มีกองกำลังสหรัฐฯในอัฟกานิสถาน จำนวน 65,000 นาย **ยิ่งไปกว่านั้นปัจจุบัน (ค.ศ.2010)** สหรัฐฯยังทำหน้าที่เป็นผู้บัญชาการกองกำลังช่วยเหลือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ หรือ ไอเอสเอเอฟ (ซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจของกองกำลังนาโต) โดยพลเอกสแตนลีย์ แม็กคริสตัล ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้บัญชาการกองกำลังสหรัฐฯและกองกำลังนาโต ดังนั้นกองกำลังนาโตในอัฟกานิสถานก็จะยังคงอยู่ภายใต้การครอบงำของสหรัฐฯ และทิศทางของปฏิบัติการของกองกำลังนาโตก็คงจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับสหรัฐฯต่อไป

ส่วนแนวโน้มการแสดงบทบาทของสหรัฐฯในด้านการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในอัฟกานิสถาน สหรัฐฯน่าจะยังคงไม่แสดงบทบาทอย่างเพียงพอ นอกจากการมุ่งเน้นปฏิบัติการทางการทหารอย่างรุนแรงเหมือนดังที่ผ่านมา จะเห็นได้จากการโจมตีอย่างรุนแรงของกองกำลังนาโตโดยการนำของสหรัฐฯ เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2010 ที่ทำให้พลเรือนชาวอัฟกันเสียชีวิต 12 ศพ และผู้เขียนคาดว่าในอนาคตระยะใกล้นี้สหรัฐฯจะยังไม่สามารถสร้างสันติภาพในอัฟกานิสถานให้เกิดขึ้นได้จริงหากปราศจากการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในอัฟกานิสถาน ซึ่งสหรัฐฯก็ไม่เคยแสดงท่าทีว่ามีวัตถุประสงค์ที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกจากให้การสนับสนุนการสร้าง ความมั่นคงขึ้นในอัฟกานิสถานเท่านั้น

สำหรับแนวโน้มของบทบาทของสหประชาชาติในกระบวนการฟื้นฟูประเทศ
 อัฟกานิสถาน ทางด้านความมั่นคงนั้น สหรัฐฯจะยังเข้ามามีอิทธิพลต่อทิศทางการพัฒนาและการ
 สร้างความมั่นคงในอัฟกานิสถานของสหประชาชาติ ส่วนด้านอื่น ๆ อาทิ ด้านสังคม, การเมือง,
 เศรษฐกิจ และการสร้างสันติภาพ สหประชาชาติน่าจะยังคงรับภาระหน้าที่หลักในการให้ความ
 ช่วยเหลือแก่อัฟกานิสถานภายใต้ โปรแกรมการพัฒนาของสหประชาชาติในอัฟกานิสถานหรือ
 ยูเอ็นดีพี (United Nations Development Programme) ต่อไปในอนาคต และผู้เขียนคาดว่า
 สหประชาชาติจะเข้ามารับภาระหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแก่อัฟกานิสถานโดยเฉพาะทางด้าน
 เศรษฐกิจมากยิ่งขึ้นและจะช่วยแบ่งเบาภาระจากสหรัฐฯในอัฟกานิสถานเพิ่มขึ้นอีกด้วย